

5.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële kengetallen, de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen en de beschikbare weerstandscapaciteit. Daarmee heeft deze paragraaf tot doel bij te dragen aan een gezonde financiële positie, waarbij een goed inzicht in het weerstandsvermogen, de benodigde weerstandscapaciteit en het risicoprofiel van belang zijn. Het weerstandsvermogen kan voorkomen dat ingrijpende beleidswijzigingen noodzakelijk zijn als risico's zich voordoen. Op het moment dat risico's zich daadwerkelijk voordoen, is de bufferreserve beschikbaar om nadelige financiële effecten (tijdelijk) te compenseren zonder dat (direct) ingrijpende beleidswijzigingen noodzakelijk zijn.

Beleidskader is het Besluit begroting en verantwoording voor de financiële kengetallen en de Nota risicomangement en weerstandsvermogen uit 2013 waarin de uitgangspunten voor de berekening voor het weerstandsvermogen is vastgelegd.

5.2.1 Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat gemeenten voortaan een basisset van financiële kengetallen moeten opnemen in de begroting en de jaarrekening. De kengetallen zijn opgenomen in de onderstaande tabel, vervolgens worden de uitkomsten toegelicht. De kleuren sluiten aan bij de categorieën die de provincie hanteert, waarbij groen staat voor de lage risico's en rood voor hoge risico's.

Provinciale categorie	
A	Minst risicovol
B	
C	Meest risicovol

Tabel: Overzicht financiële kengetallen

Financiële kengetallen	B2019	mjr 2020	mjr 2021	mjr 2022
1. netto schuldquote	112%	111%	102%	100%
1a. netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	98%	98%	89%	88%
1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen en voorraden grond	81%	88%	84%	80%
2. solvabiliteitsratio	8%	8%	8%	8%
3. grondexploitatie	17%	10%	5%	8%
4. structurele exploitatieruimte	2,1%	1,2%	2,8%	2,9%
5. belastingcapaciteit	84%	84%	84%	84%

Netto schuldquote

De schuldquote is de totale schuld als percentage van de totale baten. De schuldquote is hoog in vergelijking met het gemiddelde van alle gemeenten (ongeveer 60%). Positief is de richting waarop de schuldquote zich ontwikkeld. In deze begroting daalt de schuldquote als gevolg van een lagere totale schuld. Bij deze uitkomst kunnen twee factoren worden genoemd die het niveau verklaren, en zijn opgenomen als 1a en 1b:

- a) Verstrekte leningen. De rente- en aflossingsverplichtingen op deze leningen worden volledig doorberekend aan andere partijen en drukken niet op de exploitatie van de gemeente.
- b) Voorraad bouwgrond. Om deze gronden aan te kopen heeft de gemeente leningen afgesloten, de rentelast drukt op de grondexploitaties. Met de verkoopopbrengst kunnen leningen afgelost worden. Uit dit kengetal blijkt dat de voorraad grond een belangrijke verklarende factor is voor de hoge netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen van de gemeente. Het is een maatstaf voor het risico niet aan financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Dit kengetal is gestegen door het positieve jaarrekeningresultaat. Het solvabiliteitsratio is relatief laag, nog ruim verwijderd van de minder risicovolle categorie die start bij een solvabiliteitsratio van 20%. Dit geeft ook aan dat de hoogste risico's gerelateerd zijn aan dit kengetal.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze moet worden terugverdiend bij de verkoop. Dit kengetal daalt door de verkoopopbrengsten.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De ontwikkeling van het kengetal structurele exploitatieruimte wijst erop dat de gemeente afgelopen jaar voldoende structurele inkomsten had voor de structurele lasten.

Belastingcapaciteit

De belastingdruk in Meppel is laag ten opzichte van het landelijke gemiddelde, resulterend in een positieve uitkomst op dit kengetal. De resultaten wijzen op een mogelijke ruimte voor de gemeente Meppel om de lokale lasten te verhogen.

5.2.2 Risicoanalyse en beheersmaatregelen

De risico's zijn in de volgende risicokaart ingedeeld naar de impact (het financiële effect) en de kans (als maatstaf voor de weging binnen de bufferreserve). Deze vormen de input voor het financiële risico dat wordt gebruikt de berekening van de bufferreserve. De risicobedragen en de wegingen zijn in de tabel daaropvolgend opgenomen, waarmee het adviesniveau voor de bufferreserve wordt berekend. De risico's worden vervolgens in deze volgorde toegelicht, inclusief de risico's van niet-financiële aard die aan het onderwerp gerelateerd zijn.

De risicokaart geeft grafisch weer waar de grootste risico's liggen, rechtsboven (rood) met de hoogste impact en de grootste kans. De ring daarom heen (geel) kent een relatieve hoge kans en/of een hoge impact. In de groene ring bevinden zich de risico's met een lage impact x kans. Linksonder bevinden zich de minst risicovolle onderwerpen.

Risicokaart top 12 gemeente Meppel

	Impact laag (< 0,5 mln.)	Impact middel (0,5 – 1 mln.)	Impact hoog (> 1 mln.)
Kans hoog (>50%)	<ul style="list-style-type: none"> GKB 	<ul style="list-style-type: none"> MeppelEnergie 	<ul style="list-style-type: none"> Overschrijding budget sociaal domein Grondexploitaties
Kans middel (25% - 50%)	<ul style="list-style-type: none"> Opbrengsten omgevingsvergunningen 	<ul style="list-style-type: none"> Reestmond Overige investeringsprojecten Gemeentefonds Bijstand 	<ul style="list-style-type: none"> Ezinge school & sportaccommodatie huurinkomsten
Kans laag (<25%)	<ul style="list-style-type: none"> Renterisico's 	<ul style="list-style-type: none"> Multifunctionele accommodaties huurinkomsten 	

De berekening van de risico's leidt tot een op te vangen risico van €5,2 mln., het gemiddelde van het positieve scenario en het negatieve scenario. Het risico met betrekking tot sociaal domein is volledig opgenomen, vóór rekening te houden met de dekking vanuit de reserve sociaal domein. Dit wordt gedaan bij het berekenen van het gewenste weerstandsvermogen (zie verderop).

Totaaloverzicht

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
1	Sociaal Domein	2,0	80% - 100%	1,6	2,0
2	Grondexploitaties	1,6	100%	1,60	1,60
3	Ezinge school & sportaccommodatie huurinkomsten	2,2	25% - 50%	0,55	1,10
4	MeppelEnergie	0,7	50% - 100%	0,35	0,70
5	Reestmond	1,0	25% - 50%	0,25	0,50
6	Overige investeringsprojecten	1,0	15% - 45%	0,15	0,45
7	Gemeentefonds - lagere rijksuitkering	0,5	25% - 75%	0,13	0,38
8	Bijstand - inkomensdeel	0,5	25% - 50%	0,13	0,25
9	Multifunctionele accommodaties huurinkomsten	0,6	15% - 30%	0,09	0,18
10	GKB	0,2	50% - 75%	0,10	0,15
11	Opbrengsten voor omgevingsvergunningen	0,4	15% - 30%	0,06	0,12
12	Renterisico's	0,2	25% - 50%	0,04	0,08
	Totaal			4,45	8,51
	Gemiddeld			6,3	

1. *Sociaal domein*

De risico's sociaal domein omvatten de taken voor de uitvoering van de Jeugdwet, WMO en Participatiewet. De risico's verbonden met de bijstand worden apart berekend (onder punt 6).

De belangrijkste risico's hebben betrekking op open einde regelingen in een omgeving waarin de doelgroep groeit omdat mensen langer thuis blijven wonen die om meer en intensievere zorg vragen. Ook het verschuiven van de AOW leeftijd is een probleem. Indicaties bij jeugd worden veelal door anderen gedaan, daar hebben we geen invloed op. Mensen in de nieuwe doelgroep hebben een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt en vragen dus om een intensieve begeleiding. De 'makkelijke' klanten gaan weer aan het werk, daardoor ontstaat er een scheef beeld, weliswaar minder mensen die vallen onder de participatiewet maar hoeveelheid werk neemt toe.

Financiële risico's

Voor veel taken geldt dat sprake is van een open-eind regeling en het risico bestaat dat het rijksbudget ontoereikend is, waaronder individuele begeleiding, dagbesteding, Jeugdzorg, individuele voorzieningen, bijstand. Daarnaast zijn de eigen bijdragen een specifiek financieel risico, mede door de voorgenomen wetswijzigingen op dit onderdeel.

De rijksmiddelen vormen de grootste inkomstenbron, de ketenpartners zijn de grootste contractpartijen voor de gemeente. Kostenstijgingen en inkomstendalingen zijn daarom belangrijke risico's.

Budgetoverschrijding kan een gevolg zijn van volgende risico's:

- Meer zwaardere zorg gegeven
- Zwaardere zorg bij gecertificeerde instellingen zoals Jeugdbescherming Noord, William Schrikker Groep en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (LJ&R))
- Meer verwijzingen door huisartsen of andere verwijzers (Jeugdhulp)
- Te hoge productcodes ingezet door aanbieders bij externe verwijzers (Jeugdhulp)
- (onverwachte) toename aantal cliënten
- korting op decentralisatie uitkering gemeentefonds.
- vertraging in het doorvoeren van de maatregelen (herindicatie, preventie).

Het risicobedrag is als volgt berekend. Voor de periodieke bijstand, sociale werkvoorziening en het GKB worden afzonderlijke risicobedragen aangehouden. Voor de overige budgetten houden we er rekening mee dat de rijksmiddelen niet toereikend zijn en de uitgaven overschrijden. Voor het risicobedrag houden we rekening met een mogelijke overschrijding van € 2 mln., met een hoge kans (90%) waarmee het aandeel in het adviesniveau voor de bufferreserve uitkomt op € 1,8 mln.

Kwalitatieve risico's

In het sociaal domein kunnen zich verschillende niet-financiële risico's voordoen. De belangrijkste kwalitatieve risico's hebben betrekking op informatiemanagement en de organisatorische uitdagingen waaronder de transformatiedoelen.

Informatiemanagement

De goede uitvoering is afhankelijk van een goede ontsluiting van informatie, voldoende zicht op de zorgvraag, zowel kwantitatief, kwalitatief als financieel. Door de verscheidenheid aan nieuwe taken, de (privacy)gevoeligheid van de informatie, de grote hoeveelheid aan gegevens en het gebruik van verschillende bronnen van interne en externe partijen, bestaat er een significant risico op dit gebied. Verschillende wetten beperken de gebruiksmogelijkheden van gegevens, bijvoorbeeld tot het delen van informatie (met collega's), maar ook het bij elkaar brengen van informatie binnen een dossier. In de uitvoering zien we een redelijk bewerkelijke administratie, zo zijn er verschillende systemen.

De beheersmaatregelen die genomen worden om deze risico's te beperken zijn:

- Koppelen van systemen, zover toegestaan.
- Actieve benadering en uitvraag bij zorgaanbieders.
- Monitor van de zorgvraag die bij de gemeenten binnen komt.
- Verbeteren administratie en ICT systemen.
- Inzicht creëren in het klantenbestand, wie is onze zorgvrager van de toekomst?

Organisatorisch

Er wordt een groot beroep gedaan op de eigen organisatie en die van de ketenpartners. Vanuit dit oogpunt is het een risico als we niet kunnen voldoen aan de gestelde doelen en kwaliteitseisen, vanwege een onvoldoende capaciteit (kwaliteit, kwantiteit). Als beheersmaatregelen worden genomen:

- Inzet op voldoende en gekwalificeerd personeel.
- Opleidings- en cursusaanbod voor medewerkers gericht op verbeteren kwaliteit.
- Trainingen in samenwerking met ketenpartners.
- Tijdelijk inhuur waar nodig, uitbreiding van aantal vaste medewerkers.

2. *Risicoprofiel grondexploitaties*

Het adviesbureau Metafoor heeft een risicoanalyse gemaakt van de grondexploitaties (Risicoanalyse ruimtelijke projecten Meppel, februari 2018). Risico's zijn onder meer te hoge boekwaarde van het grondbezit, tegenvallende verkoopresultaten in tijd en geld, stijgende kosten van bouw- en woonrijp maken en juridische geschillen. De risico's zijn voor alle grondexploitaties afzonderlijk in beeld gebracht, waarbij het meeste aandacht is uitgegaan naar de financiële risico's en de beheersing daarvan voor het plan Nieuwveense Landen (NVL).

Het belangrijkste, algemene risico voor de tien projecten is het niet realiseren van de geprognosticeerde afzet (kavelverkoop). Eventuele vertraging in (de uitgifte van) een project kan leiden tot onder andere extra rentelasten, hogere plankosten en hogere beheerskosten. Ook het niet realiseren van de beoogde grondprijs vormt steeds weer een aanzienlijk risico. Gezien de aantrekkelijke markt verwacht Metafoor echter dat deze risico's iets minder groot zijn dan voorgaande jaren.

Risicoreservering

De kwantitatieve risicoanalyse is op twee manieren uitgevoerd, zoals ook is vastgelegd in de Nota Risicomanagement van de gemeente Meppel. Volgens de Monte Carlo methode moet een risicoreservering van € 1,57 mln. worden aangehouden. Volgens de IFLO methode is een risicoreservering van € 0,17 mln. vereist. Overeenkomstig de Nota Risicomanagement wordt het hoogste bedrag aangehouden. Deze risicoreservering is gering in relatie tot het aantal projecten en de omvang van die projecten. Dat wordt veroorzaakt doordat de meeste (grotere) projecten een positief grondexploitatie-resultaat hebben. Bij het merendeel van de projecten is het verwachte positieve resultaat van de grondexploitatie voldoende om de risico's van dat project op te vangen.

Aanvullend is bij de jaarrekening 2017 een tijdelijke bestemmingsreserve gevoed met € 683.000 voor project-specifieke risico's. Deze reserve wordt aangehouden zolang er onduidelijkheid bestaat over de regels omtrent tussentijdse winstneming. In totaal wordt daarmee € 2,25 mln. gereserveerd voor de grondexploitatie- en risico's.

Beheersmaatregelen

- Maximaal inzetten op het realiseren van de geprognosticeerde afzet van de huidige projecten en alle mogelijke inspanningen leveren die bijdragen aan het realiseren van de grondverkoop van de afzonderlijke projecten en de projecten volgens planning af te ronden.
- Goede marketing / promotie van de projecten en beschikbaarheid van de juiste contactpersonen voor geïnteresseerde kopers. Plannen moeten zo flexibel mogelijk zijn om optimaal te kunnen aansluiten op de behoeftes in de markt.
- Met name voor het project NVL en in mindere mate voor Danninge Erve moet er in 2018 goede promotie komen van het aanbod van duurdere kavels en kavels beschikbaar voor zelfrealisatie. Voor NVL ligt er een Plan van Aanpak klaar dat in 2018 verder uitgerold moet worden. Naast promotie is een goede kwaliteit van de openbare ruimte tijdens de verkoop van de kavels steeds van groot belang.
- Gericht blijven op het afronden van de reeds lopende projecten en zo min mogelijk nieuwe concurrerende projecten opstarten.

3. *Ezinge school & sportaccommodatie*

Het onderwijspark Ezinge met de sportaccommodatie is gerealiseerd door Woonconcept Onroerend Goed BV (WOG). De gemeente staat borg voor de lening die voor de bouw is afgesloten, en jaarlijks gedeeltelijk wordt afgelost. Eind 2017 was dit € 48,0 miljoen met een resterende looptijd 35 jaar. Belangrijkste risico betreft een faillissement van de WOG, de business case is afhankelijk van huurinkomsten van derden waardoor leegstand het belangrijkste risico vormt. Voor de gemeente is er dan een risico dat de borgstelling wordt aangesproken. *Beheersmaatregelen: Tegenover het risico van de borgstelling heeft de gemeente het eerste hypotheekrecht. De activiteit van WOG beperkt zich tot het beheren van het onderwijspark om te voorkomen dat andere risicovolle activiteiten worden uitgevoerd.*

4. *MeppelEnergie*

Meppel is 50% aandeelhouder van MeppelEnergie BV en financiert een deel van de investeringen met een achtergestelde lening. Het aandelenkapitaal en de lening bedragen samen € 725 duizend. De risico's zijn: hogere kosten, hogere netverliezen, lager aantal aansluitingen, ontevreden klanten, niet goed functioneren warmteproductie, wettelijke prijsverlagingen. De jaarrekeningresultaten over 2017 was negatief, waarom dit risico hoger is ingeschaald. *Beheersmaatregelen: In 2017 is een deel van de activiteiten uitbesteed, waarin een aantal risico's verplaatst is naar een warmteleverancier. De investeringen zijn gespreid in de tijd, er wordt flexibel ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.*

5. *Reestmond*

Op basis van door het rijk berekende uitstroombepalingen wordt het budget jaarlijks overeenkomstig verlaagd. Risico's zijn dat de uitstroombepalingen niet worden gerealiseerd of dat de korting op het gemiddeld subsidiebedrag niet kan worden opgevangen met hogere opbrengsten. Een voorziening voor frictiekosten is opgenomen in de begroting van Reestmond.

De specifieke risico's die overblijven zijn de dalende rijksbijdrage, het behalen van de toegevoegde waarde en de vervreemding van bedrijfsonderdelen.

6. *Investeringsprojecten*

Elk jaar investeert Meppel in riolering, wegen, onderwijshuisvesting, openbare ruimte, automatisering en voertuigen. De risico's zijn bijvoorbeeld hogere kosten (archeologie, bodemverontreiniging, asbest, kabels en leidingen), gewijzigde planning en lagere inkomsten (bijdragen derden van bijv. projectontwikkelaars, subsidies). Een aantal specifieke actuele risico's zijn:

- Subsidie BDU verkeer en vervoer en overige provinciale en Europese subsidies (totaal € 2,4 mio) is toegezegd, risico is mogelijk beroep op deze subsidies door derden en de besteding conform de voorwaarden.
- Risico's met betrekking tot riolering en afval worden gedekt door afzonderlijke voorzieningen. Na aftrek van deze investeringen resteert € 7,6 miljoen aan investeringen. Risicobedrag 20% van de investering: € 1 miljoen en een gemiddelde weging van 30%. De weging is relatief laag omdat het veel verschillende projecten betreft waar voor- en nadelen elkaar uitmiddelen.
- Als gevolg van de aantrekkende economie zien we in 2018 bij de aanbestedingen dat de prijzen stijgen, zowel loonkosten als materiele kosten. Daar waar tot en met 2017 nog kortingen werden gegeven door aannemers om opdrachten binnen te halen, zien we nu dat als gevolg van krapte aan arbeidspotentieel weer rekening gehouden wordt met winstmarge en risico. Ten opzichte van 2017 liggen de prijzen voor cultuur- en civieltechniek, evenals in het onderhoud vastgoed 10-20% hoger. Hierdoor stijgt het risico dat onderhoudsbudgetten en beschikbare kredieten ontoereikend zijn.
- Het binnenstadsplan bestaat in hoofdlijnen uit investeringsprojecten (straten, pleinen, groen) en in bestedingen ten behoeve van de verkleuring van de aanloopstraten en vermindering van vloeroppervlakte detailhandel. De investeringsprojecten, met een totaalbedrag van €2,75 mln. over 4 jaar, gaan gepaard met de gebruikelijke risico's als vertraging, kostenoverschrijding, uitkomsten bodemonderzoek. Voor de verkleuring van de aanloopstraten en de vermindering van het winkeloppervlak is gericht op medewerking van eigenaren en huurders. De gemeente is daarmee voor het bereiken van de doelen afhankelijk van derde partijen, hierdoor is de voortgang minder goed te beheersen. De kosten worden gedekt door de provinciale subsidie, waardoor er geen directe financiële gevolgen zijn van vertraging. De subsidie is op basis van cofinanciering, waarbij ook financiering van derden meetellen. Dit risico is beperkt aangezien er geïnvesteerd wordt in Keyserstroom.

7. *Gemeentefonds*

De groei van het gemeentefonds is aan de ontwikkeling (accres) van de netto rijksuitgaven gekoppeld. De uitkering wordt ook bepaald door de verdeelsystematiek waarbij de hoogte mede afhankelijk is van de ontwikkeling bij andere gemeenten. Het risicobedrag (0,5 mln.) en de weging (50%) is gelijk gehouden. *Beheersmaatregelen: inkomsten zijn niet te beïnvloeden, de raming worden aangepast aan laatste circulaire.*

8. *Bijstand*

Voor de bijstand worden de inkomsten bepaald door de ontwikkeling van het macrobudget en demografische en sociaal economische factoren, niet door de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen in Meppel. In combinatie met het open-einde karakter van deze regeling leidt dit tot mogelijke overschrijdingen. Dit risico op de overschrijding van de budgetten voor de bijstand is geschat op 5% van het budget. Dit is gelijk aan het eigen risico van gemeenten voordat aanspraak gemaakt kan worden op de vangnetregeling. De weging is verlaagd naar 25%-50% omdat de specifieke rijksuitkering sterker is gestegen dan onze uitgavenramingen.

9. *Multifunctionele accommodaties huurinkomsten*

Meppel heeft een 2-tal multifunctionele accommodaties, namelijk het Palet en de Plataan. Hierin bevinden zich meerdere huurders, de gemeente loopt het risico van gedeerde huurinkomsten. De bufferreserve houdt rekening met een risicobedrag gebaseerd op 4 jaar leegstand á € 0,6 miljoen en een kans van 25%.

10. *GKB*

De Gemeentelijke Kredietbank (GKB) is afhankelijk van de economische omstandigheden en speelt bij de GKB een specifiek risico in verband met een groot aantal dienstverleningsovereenkomsten. Ook de inrichting van de toegangskoketten bij gemeente en de inzet op preventie leiden tot verdere afname van diensten. De financiële positie van het GKB is hierdoor verslechterd, het risicobedrag voor Meppel is hoog geschat. *Beheersmaatregelen: Er wordt uitvoering gegeven aan de strategische herijking 2018 – 2021. Het bestuur van de GKB heeft opdracht gegeven tot een reorganisatie van de GKB met als doel om de organisatie vanaf 2018 weer financieel gezond te maken. De reorganisatie is onderdeel van deze strategische herijking evenals de afbouw van de contracten met de DVO-gemeenten. Ter afdekking van risico's is een voorziening voor frictiekosten ingesteld.*

11. Omgevingsvergunningen

Een teruglopend aantal projecten kunnen zorgen voor tegenvallende opbrengsten. Grotere projecten zijn het meest onzeker, en daarmee het grootste risico op tegenvallende opbrengsten. Door de aantrekkende economie en enkele grote bouwprojecten is de risicoweging verlaagd. *Beheersmaatregel: De raming in de begroting en de meerjarenraming aanpassen aan de verwachte dalende inkomsten.*

12. Renterisico's

Een stijgende rente is een risico die kan optreden bij herfinanciering van kasgeldleningen en nieuw aan te trekken lang lopende leningen. In de bufferreserve houden we rekening met 1% rentestijging boven op de raming. Hierdoor stijgt de rentelast structureel met € 1 tot € 2 ton, afhankelijk van de financieringsbehoefte. De kans op tegenvallers t.a.v. renteramingen neemt toe, vooral indien de volgende situaties zich gelijktijdig gaan voordoen: stijgende renteniveaus, afnemende omvang van financiering met eigen middelen en toename en/of snellere besteding van verleende investeringskredieten. *Beheersmaatregelen: leningportefeuille bestaat voor een groot deel uit leningen met een lange looptijd waardoor het renterisico relatief laag is.*

Overige risico's

De gemeente kent ten aanzien van going-concern activiteiten een aantal financiële risico's die niet goed te kwantificeren zijn. Het is van belang deze risico's te volgen en daar waar mogelijk tijdig beheersmaatregelen te treffen. Het gaat om de volgende risico's:

- a) Minder uren naar projecten: als het aantal en de omvang van projecten vermindert, worden ook minder salarislasten aan de projecten toegeschreven en moeten deze kosten opgevangen worden door de algemene dienst. Ten aanzien van dit risico is besloten om de urendekking op projecten en investeringen in een paar jaar af te bouwen naar een realistisch niveau. Dit risico is gedaald door de aantrekkende economie en stijging van het aantal projecten.
- b) Leningen en garanties: risico's verbonden aan borgstelling en verstrekte leningen. De leningen en borgstelling die het betreft zijn opgenomen in de paragraaf financiering.
- c) Debiteuren: Afdekking van deze risico's wordt gedaan middels een voorziening dubieuze debiteuren.
- d) Vennootschappelijke belastingplicht gemeenten. Vanaf 2016 hebben gemeenten de verplichting voor een aantal activiteiten vennootschapsbelasting (VpB) af te dragen. In de loop van 2018 wordt naar verwachting bekend wat dit betekent voor Meppel. Omdat er nog een aantal zaken onduidelijk zijn (welke kosten betrokken mogen worden), is een kwantificering nog niet goed mogelijk.
- e) Risico's bij verbonden partijen worden eerst door de partijen zelf opgevangen. Tegenvallers worden binnen de begroting van de gemeenschappelijke regelingen of vennootschap opgevangen, de gemeente vormt bij GR-en de achtervang. De gemeente treft beheersmaatregelen door – waar mogelijk - het maken van afspraken en het monitoren daarvan met de gemeenschappelijke regelingen van prestaties en de financiën. In de paragraaf verbonden partijen is een overzicht opgenomen van alle partijen met daarin een analyse van de risico's. Daaruit komt naar voren dat de GKB, Reestmond en Meppel Energie de hoogste financiële risico's met zich mee brengen.
- f) Project ENSIA. De invoering van een nieuwe verantwoordingssystematiek over informatieveiligheid van diverse systemen (waaronder de Basisregistratie Personen en DigiD) wordt uitgevoerd in het project Ensia. Dit bestaat uit een zelfevaluatie waarover het college een verklaring aflegt. Een IT-auditor controleert de collegeverklaring en stelt een assurancerapport op. Deze zijn noodzakelijk voor het gebruik van Suwinet en DigiD, noodzakelijk voor een aantal processen in het sociaal domein en dienstverlening via de website waarbij klanten zich via DigiD aanmelden. Risico's zijn vertraging en het niet voldoen aan de voorschriften, waardoor dienstverlening wordt belemmerd.
- g) Complexe nieuwe wetgeving: de Omgevingswet is nieuw voor iedereen. Hierdoor is onzekerheid ontstaan over de inhoud en uitwerking van de wet. De Omgevingswet heeft grote impact voor digitalisering. Dit project is extra complex omdat ICT-samenwerking tussen overheden geregeld zal worden. De invoeringsdatum van 1 januari 2021 is realistisch als het rijk tijdig de juiste informatie levert. Op dit moment hebben we ook onvoldoende inzicht in de kosten implementatie Omgevingswet voor de langere termijn.

5.2.3 Gewenst weerstandsvermogen

Conform de door de raad vastgestelde beleidskaders heeft een calculatie plaatsgevonden van de geïnventariseerde risico's. In totaliteit is een risicobedrag gecalculeerd van € 5,2 mln. Bij de berekening van dit bedrag zijn de uitgangspunten gehanteerd zoals vastgelegd in de door de raad in 2013 vastgestelde Nota weerstandsvermogen en risicomangement.

Het beschreven risicoprofiel is gekwantificeerd en kan worden afgezet tegen het vermogen van de gemeente om deze potentiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar komt. Dit weerstandsvermogen is de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit potentieel in te zetten middelen om de tegenvallers op te vangen. Naast de bufferreserve zijn dit overige reserves (a), onbenutte inkomstenbronnen (b) en stille reserves (c).

a) *Reserves*

De bufferreserve heeft een niveau van € 5,7 mln. De reserve sociaal domein wordt volledig ingezet, en is daarmee geen onderdeel meer van de weerstandscapaciteit.

b) *Onbenutte belastingcapaciteit*

Voor het berekenen van het gewenste bufferniveau wordt uitgegaan van de berekeningswijze zoals is vastgelegd in de Nota risicomanagement 2013. Uitgangspunt daarin is een verhoging van de OZB-tarieven tot 20% boven het gemiddelde in Nederland. De onbenutte belastingcapaciteit is met deze benadering € 0,6 miljoen.

c) *Stille reserves*

Stille reserves zijn aandelen, gronden en gebouwen die bij verkoop meer kunnen opleveren dan de boekwaarde. Er is geen onderzoek verricht naar de hoogte van deze stille reserves, die normaliter pas aangesproken worden na uitputting van de overige reserves. Bovendien is het onzeker of stille reserves daadwerkelijk gekapitaliseerd kunnen worden, aangezien daar ook een koper voor gevonden moeten worden.

5.2.4 Conclusie

Het adviesniveau en het kengetal is als volgt berekend:

	Berekening kengetal weerstandsvermogen	
a	Gewogen gemiddelde risico	6,3
b	Belastingcapaciteit	0,6
c = a - b	Op te vangen door bufferreserve	5,7
d	Bufferreserve 1/1/2019	5,7
e = d / c	Kengetal weerstandsvermogen	1,0

De stand van de bufferreserve is 'voldoende', conform de indeling uit de nota risicomanagement. Dit is een daling ten opzichte van de jaarrekening 2017 door de hogere risico's op sociaal domein en de inzet van de reserve sociaal domein die daardoor niet meer meetelt als onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Alle berekende risico's kunnen 1,0 keer worden opvangen met de bufferreserve en een verhoging van de belasting.

In de nota risicomanagement is door de raad deze indeling vastgelegd:

Kengetal	Betekenis	Oordeel
> 2,0	Weerstandcapaciteit is voldoende om 2 keer de berekende risico's op te vangen.	Uitstekend
1,5 - 2,0	Actueel niveau (1,6)	Goed
1,1 - 1,5		Ruim voldoende
0,9 - 1,1	Met de aanwezige weerstandscapaciteit kunnen de berekende risico's worden opvangen.	Voldoende
0,6 - 0,9		Onvoldoende
< 0,6	Weerstandscapaciteit kan minder dan 60% van de berekende risico's opvangen.	Slecht